

Barn- och ungdomsnämnden

2023-06-14

BOU 2023-116

Förvaltningsrätten i Linköping

Yttrande i mål nr 4345-23

Barn- och ungdomsnämnden har förelagts att lämna in ett skriftligt yttrande i mål nr. 4345-23 med anledning av överklagande av avslagsbeslut på ansökan om utökad barnomsorg.

Genom överklagandet har Lilla Academia efterlyst förtydligande av vilka påtagliga negativa konsekvenser ett godkännande av utökning av barnomsorg enligt aktuell ansökan skulle medföra på lång sikt.

Bakgrund

Barn- och ungdomsnämnden (nämnden) har under våren 2023 genomfört en genomlysning av förskoleplatser inom kommunen. Genomlysningen initierades mot bakgrund av en befolkningsprognos framtagen 2022 som visade på en förväntad kraftig minskning av antal barn i förskoleåldern i Linköpings kommun. Befolkningsprognosen sträcker sig 10 år framåt i tiden och baseras bl.a. på statistik från Statistiska centralbyrån (SCB). I maj kom befolkningsprognosen framtagen 2023 som visar på en ännu kraftigare minskning av antal barn i förskoleålder för de närmsta 5 åren än den tidigare prognosen.

Befolkningsprognos 2023 - barn i förskoleålder (1 - 5 år)

För att utbildningsförvaltningen på ett effektivt och ändamålsenligt sätt ska kunna planera inför framtida behov sammanställer kommunen årligen statistik och prognoser bl.a. avseende befolkningsstruktur. Prognoserna bygger bl.a. på underlag från SCB.

95 % av Befolkningsprognos 2020, 2021, 2022, 2023

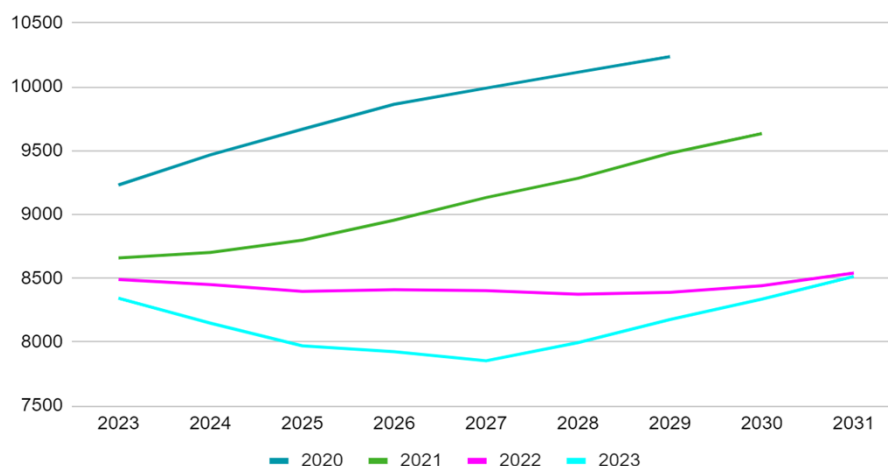

Diagram 1: Diagrammet anger 95 procent av prognostiserat antal barn mellan 1 - 5 år i Linköpings kommun under de fyra senaste åren.

Befolkningsprognoserna framtagna 2022 och 2023 för barn i åldern 1-5 år visar på en stadigt nedåtgående kurva för de närmaste fem åren. Behovet av förskoleplatser varierar under året, andelen barn i förskoleåldern som är inskrivna på en förskola ligger mellan 84% och 98%. Diagrammet nedan är framtaget utifrån en inskrivningsgrad om 95% som, med viss marginal, förväntas täcka det genomsnittliga behovet.

95 % av Befolkningsprognos 2023 samt kapacitet ht 2023 och från ht 2024

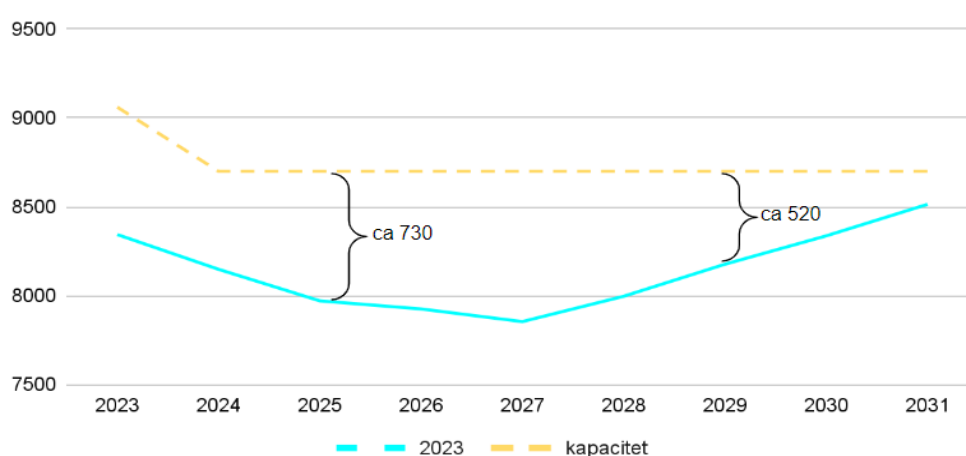

Diagram 2: Diagrammet visar antal barn i åldern 1 - 5 år som, enligt 2023 års prognos, kommer att vara inskrivna på en förskola i förhållande till antal förskoleplatser (såväl kommunala som fristående).

Överkapaciteten på förskoleplatser utifrån nuvarande befolkningsprognos för 2023 är alltså ca 700 baserat på 95% behov (för mer info - se överklagat beslut med tillhörande underlag i form av tjänsteskrivelse 230426).

Syftet med beslut om avveckling av 11 kommunala förskolor

Genomlysningen resulterade i att nämnden den 23 mars fattade beslut om att avveckla 11 kommunala förskolor. Det huvudsakliga syftet bakom beslutet var att säkerställa en effektiv resursanvändning. I ett ansträngt ekonomiskt läge och med en befolkningsprognos som visar på en stadig minskning av antal barn i förskoleåldern över en längre tid behöver nämnden säkerställa att de ekonomiska resurserna används till ändamål som bidrar till god kvalitet i förskoleverksamheten. Genom beslutet om avveckling av ett antal förskolor ämnar nämnden styra om resurser från att täcka halvfulla förskolelokaler till ökad kvalitet i förskoleverksamheten, bl.a. genom ökat antal pedagoger.

Grunder för det nu överklagade beslutet

Enligt 2 kap. 5 § skollagen ska en ansökan från enskild att bedriva förskoleverksamhet om ett antal grundläggande förutsättningar är uppfyllda och under förutsättning att ett godkännande inte innebär påtagliga negativa följder på lång sikt för eleverna eller för den del av skolväsendet som anordnas av det allmänna i den kommun där utbildningen ska bedrivas. Bestämmelsen har, i den del som nu återfinns i fjärde stycket, delvis överförts från

den tidigare skollagen (1985:1100). Av förarbetena till motsvarande bestämmelse framgår bl.a. följande avseende situationer som kan utgöra påtagligt negativa följder på lång sikt. Inrättandet av en fristående skola kan leda till ökade kostnader för kommunen till följd av att skolverksamhet bedrivs i mindre effektiv omfattning och med lågt kapacitetsutnyttjande. Överkapaciteten kan komma att bestå på lång sikt. t.ex. i det fall en fristående skola bildas av en kommunal skola som skall avvecklas. I sådana fall motverkas kommunens ansträngningar att upprätthålla en kostnadseffektiv skolorganisation, vilket minskar resurserna för övriga elever i kommunen. (Prop. 1995/96:200 s.45 f)

Även om aktuell ansökan inte avser övertagande av någon av de kommunala förskolor som nämnden under våren beslutat att avveckla menar nämnden att aktuell situation kan likställas den som avses i förarbetena. Som redogjorts för ovan fattades beslutet om avveckling av 11 kommunala förskolor i syfte att säkerställa en effektiv och ändamålsenlig resursanvändning till gagn för alla barn och elever inom skolorganisationen.

Den befolkningsprognos som gäller för Linköpings kommun de närmaste fem kommande åren talar starkt för att godkännande av utökning av förskoleplatser, i nuläget och över en tid framåt, skulle medföra att kommunens ansträngningar att upprätthålla en kostnadseffektiv skolorganisation, där varje krona så långt det är möjligt används till förskolans kärnverksamhet snarare än för halvtomma lokaler, skulle motverkas. I sammanhanget menar nämnden att man inte kan se varje ansökan enskilt utan skolorganisationen som helhet. Utifrån den likställighetsprincip som gäller för all kommunal verksamhet behöver nämnden behandla alla ansökningar likvärdigt.

Mot bakgrund av detta menar nämnden att godkännande av ansökningar om etablering och/eller utökning av förskoleplatser i nuläget och en tid framöver, skulle innebära sådana påtagliga negativa konsekvenser, för såväl elever som för den kommunala förskolorganisationen som skulle vara beständig på sikt, som avses i 2 kap 5 § Skollagen. Beslutet att avslå Lilla Academies ansökan om utökning av förskoleverksamhet har därmed, såsom nämnden ser det, fattats i enlighet med gällande bestämmelser.

Elias Aguirre

Ordförande

Barn- och ungdomsnämnden

Linköpings kommun